

DĚTI V SANANIMU

S dětmi našich klientů se setkáváme ve všech typech našich programů, ať už v přímé péči, nebo jako s náročným tématem, které přinášíme do svých terapií a léčeb jejich rodiče. Někteří naši klienti péči o dítě v minulosti nezvládli a byly jim odebrány, někdy péči převzali prarodiče, někdy si sami klienti přiznali, že na výchovu a každodenní starost nemají dost sil. V mnoha případech se však podařilo, aby dokázali nejen změnit svůj způsob života, ale zvládnout i péči o dítě a být dobrým rodičem.

Jak dětem v jednotlivých programech v SANANIMu pomáháme?

Kontaktní centrum

Práce v Kontaktním centru často začíná s těhotnou uživatelkou. Vlivem užívání návykových látek a životního stylu mohou být některé příznaky gravidity zastřeny, a tak je odhalena později, než je běžné, a proto je důležité pracovat s klientkami specificky i před zjištěním těhotenství. Důležitou součástí je předávání informací o bezpečném sexu, aktivní doptávání se klientů, zda se před otěhotněním chrání, jaké jsou první příznaky těhotenství, zda někdy přemýšleli o rodině a další. Vzhledem k tomu, že se jedná o témata velmi osobní a intimní, je důležité, aby kontakt probíhal v soukromí a nebyl ničím rušen.

Pokud do Kontaktního centra přijde těhotná klientka, je důležitým krokem zprostředkování kontaktu s gynekologem, případně je klientce nabídnuta asistence. Spolu s klientkou mapuje pracovník vztah k těhotenství a vytvářejí spolu reálné plány do budoucna. Podle těchto informací se dohadují na konkrétních krocích a potřebách. Klientce jsou předány informace o těhotenství a o rizicích užívání návykových látek pro matku i dítě, a to ústně i formou letáku. Klientka se v některých případech rozhoduje o ukončení těhotenství, nebo o souhlasu k adopci. Toto rozhodnutí může být pro ni těžké a pak se jí od nás dostává respektu a podpory.

Pokud má klientka v plánu porodit, podáváme jí informace o rizicích užívání drog, přínosech i omezeních abstinence, případně pomůžeme se zajištěním léčby či zprostředkování substituce. V případě méně motivované klientky dostává informace o HR během těhotenství. K tomu, aby klientka měla větší šanci uspět v roli matky, jsou jí průběžně předávány informace o porodu, o fungování OSPOD, společně mapujeme situaci a snažíme se klientce pomoci při zajištění sociálních podmínek. Po celou dobu těhotenství má spolupráce s klientkou charakter provázení a reaguje na její aktuální potřeby. Pokud je to možné a klientka žije ve vztahu s otcem svého dítěte, je žádoucí ho k řešení situace přizvat a případně mu nabídnout individuální péči.

Služby pro těhotné klientky

Speciální vitaminový servis pro těhotné · Hygienický servis · Potravinový servis · Zprostředkování kontaktu (gynekolog, substituční centra, denní stacionář Sananim, PL) · Asistence (k lékaři, do dalších služeb) · Informace o těhotenství, porodu, léčbě... · Poradenství (HR, zdravotní, psychologické atd.)

Personálně tuto službu zastřešuje jeden určený kontaktní sociální pracovník nebo zdravotní sestra, kteří koordinují případovou práci s návaznými institucemi.

Denní stacionář

Denní stacionář nabízí mimo jiné široké spektrum služeb určených těhotným klientkám, ale také klientům - matkám/otcům pečujících o dítě či usilujících o získání dětí do své péče. Poskytuje jim především zorientování se v dané situaci, dále poradenství, krizovou intervenci, pomoc při řešení sociálně-právních otázek, podporu a doprovázení, ale také vybírá, připravuje a motivuje indikované klientky jednak pro léčbu přímo v tomto zařízení, ale i pro společnou léčbu s dítětem v Terapeutické komunitě Karlov, a to vždy s ohledem na dítě - zvažujeme věk dítěte, jeho předchozí vazbu na matku či jiného pečovatele, formu předání, vliv prostředí aj. Díky dlouholeté práci s touto cílovou skupinou tvoří matky/otcové velkou část z celkového počtu všech klientů. Řada z nich přichází na doporučení sociální služby, další konzultace či případně léčba jsou však dobrovolné.

Denní stacionář nabízí matkám dvě formy léčení, a to intenzivní stacionární léčbu (s denní docházkou, v délce cca 4 měsíce) nebo ambulantní léčbu (délka i frekvence je stanovena individuálně). Obě tyto formy umožňují každodenní styk s dítětem, a tím nepřerušují citové vazby, a to i v případě, kdy je dítě umístěno v náhradní péči. Péči o dítě je v průběhu spolupráce s klientem věnována zvýšená pozornost, jsou zjišťovány jeho potřeby, případně zprostředkována další potřebná vyšetření. Rodič v průběhu celé své léčby má prostor probírat, konzultovat své výchovné dovednosti, učit se vnímat dítě, reagovat na něj, zvládat postupně péči apod. V případě potřeby probíhají setkání s dalšími rodinnými příslušníky i s osobami pečujícími v náhradní péči o jejich dítě, rodinné a partnerské terapie, případové konference. Stabilní součástí je sociální a dluhové poradenství.

Cílem práce s klienty-rodíči je paralelní řešení drogové závislosti a sociálně-právní problematiky související s dítětem. Jedná se především o problematiku sociálně-právní ochrany dětí, realizovanou zejména příslušnými státními institucemi (obce pověřené výkonem státní správy). V pozadí bývá komplikovaná sociální situace a úroveň rodiny, řeší se otázky rodinného zázemí, finanční, bytové, trestně-právní atd. Velmi často přicházejí v motivaci k získání dětí zpět do vlastní péče nebo na doporučení orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo jiných zdravotnických či sociálních zařízení.

Děti klientů nejsou primární cílovou skupinou, pracuje se s nimi však v souvislosti s léčbou rodiče a zároveň jsou zohledňovány základní potřeby a vývoj dítěte. S dětmi klientů, kteří přicházejí do zařízení společně s rodiči, je zacházeno s vědomím, že odpovědnost za ně nesou jejich rodiče a veškerá případná vyšetření a sledování jsou prováděna pouze se souhlasem či na přání rodiče. S dětmi, které jsou zapojeny do intenzivnějšího kontaktu, případně jsou psychologicky či jinak vyšetřovány, je zakládána dokumentace, která respektuje právo na soukromý charakter dat a je chráněna proti zneužití.

Terapeutická komunita Karlov

Karlov je zařízení určené závislým (příp. s problémovým užíváním) matkám/otcům s dětmi a těhotným ženám (v průběhu léčby se narodilo našim klientkám 15 dětí). Od roku 2001 je zde otevřen dům plně vybavený pro pobyt matek/otců s dětmi. V České republice se stále jedná o ojedinělou možnost, jak se matka, případně otec, může jednat z drogové závislosti a zároveň se naučit plnohodnotně starat o své dítě. Karlov nabízí místo 9 klientům a jejich dětem. V zájmu o společnou léčbu výrazně převažují ženy.

Každá z maminek či tatínek má samostatný, plně vybavený pokoj, kde je ubytována se svým dítětem (dětmi). Mají možnost o dítě celodenně pečovat a rozvíjet jejich vztah - pod dozorem školeného personálu, který dohlíží na péči a prospěch dítěte (vychovatelky, dětská lékařka, speciální pedagog, psycholog, psychoterapeuti). Přijímáme i matky, jimž bylo dítě na základě předběžného opatření či soudního rozhodnutí odebráno z péče, anebo je zde stanovena nějaká forma dohledu. V těchto případech je nutný souhlas OSPOD (odboru sociálně-právní ochrany dětí) či jiného zákonného zástupce dítěte s pobytem dítěte v našem zařízení, se zástupci pak průběžně po celou dobu léčby spolupracujeme.

Základním cílem léčebného programu v terapeutické komunitě je integrace a plnohodnotné zapojení klientky-matky do běžného života, kde základním prostředkem dosažení tohoto cíle je abstinence.

Specifické cíle u skupiny dětí:

- zajištění láskyplné a bezpečné péče matky/otce v období léčení
- diagnostika zdravotního stavu dítěte a v případě potřeby zajištění adekvátního léčení
- zajištění odpovídající výchovy, a tím vývoje dítěte
- zajištění péče o dítě v případě jeho speciálních potřeb (zdravotní či jiné postižení)
- stabilizace vztahu matka/otec a dítě

Kontakt dětí s druhým rodičem a širší rodinou je zajištěn návštěvami rodiny na Karlově, příp. krátkodobými pobyty dětí u otců, prarodičů či jiných příbuzných. Vždy, když je to jen trochu možné, s rodinou klientky spolupracujeme.

Denní program je rozvržen tak, aby matky měly současně možnost se léčit ze své závislosti a současně se i plnohodnotně starat o své děti. Denní program plně respektuje potřeby dětí různého věku a jejich individuální rytmus. Dítěti se u nás dostává plné péče, snažíme se o to, aby u nás děti našly dočasný domov se vším, co k tomu patří. Společný pobyt dítěte s matkou/otcem přispívá k upevnění vzájemné citové vazby. Součástí léčby matek je nácvik osvojení si rodičovských dovedností (výchova dítěte, příprava stravy pro dítě, zdravotní péče o dítě aj.).

V době, kdy se rodič účastní terapie, stará se o dítě kvalifikovaná vychovatelka. Starší děti mohou navštěvovat školku v přílehlé obci Čimelice (v letech 2001-2014 tuto školku navštěvovalo 35 dětí).

Matce i dítěti je poskytnuta lékařská péče a sociální poradenství, kterou zajišťují lékaři-externisté a naše sociální pracovnice. Další péči zajišťují vychovatelky, speciální pedagog, psycholog, psychiatr, psychoterapeuti.

Každé dítě je od nástupu do našeho zařízení v péči místní dětské lékařky.

Doléčovací centrum

Matky, případně otcové - uživatelé drog s dětmi tvoří specifickou cílovou skupinu klientů Doléčovacího centra a práce s nimi navazuje převážně na předchozí léčebnou péči poskytnutou v rámci jiných programů.

Program pro matky/otce s dětmi zahrnuje jednak program chráněného bydlení, a také ambulantní doléčovací program. Na chráněné bydlení jsou přednostně přijímáni klienti po absolvování léčby v Terapeutické komunitě Karlov.

Specifická péče poskytovaná v programu pro rodiče s dětmi:

- sociální práce zaměřená na matku i dítě, spolupráce s OSPOD, soudy, lékaři - specialisty a dalšími subjekty („specifická sociální síť“)
- sociální a zdravotní minimum - doklady, pravidelná lékařská péče aj.
- výchova k rodičovství
- partnerské a rodinné poradenství (vždy, kdy je to možné)
- program pro děti: ubytování, rozvojové aktivity dětí během skupinového programu, klub pro matky s dětmi
- pomoc při zajišťování bydlení po ukončení chráněného bydlení

V doléčování pracujeme na prohlubování vztahu rodič-dítě. Nedílnou součástí programu je i jistá míra dohledu nad tím, jak se matka/otec o dítě stará a zda mu poskytuje dostatečnou a odpovídající péči. Při výchově dítěte rodiče pozitivně podporujeme, poukazujeme pochvalou na to, co se mu daří. Dobrá péče o dítě zákonitě zvyšuje zdroj sebevědomí plynoucí z vlastní kompetence. Pravidelné pohovory s výchovným radcem jsou součástí doléčování. Zjišťujeme pokroky dítěte a zároveň řešíme aktuální problémy ve výchově dítěte samotného. Na konci doléčování provádíme shrnutí celkového vývoje dítěte. V průběhu doléčování se klientky setkávají s dětskou psycholožkou.

Programy určené výhradně pro klienty - matky/otce dětí (nad rámec běžných aktivit v doléčovacím programu):

Skupina pro matky/otce s dětmi - určena klientům v doléčovacím programu (ambulantním i v chráněném bydlení). Docházka po celou dobu je pevnou součástí doléčovacího programu. Na této skupině jsou probírána témata jako např. specifické problémy související s mateřstvím,

partnerskými vztahy atd. Po dobu trvání skupiny je pro děti zajištěn program rozvojových aktivit v prostorách doléčovacího centra (herna, zahrada).

Volnočasový klub pro matky s dětmi - cílem této aktivity je naučit rodiče trávit aktivně volný čas s dětmi, ukázat jim možnosti využívání volného času.

Tematický klub pro matky s dětmi - hlavním cílem je edukace v důležitých tématech týkajících se různých oblastí péče o děti.

Centrum komplexní péče o dítě a rodinu

Projekt Centra vznikl na základě dlouholetých zkušeností s prací s rodiči - uživateli drog v řadě zařízení SANANIMu, jako reakce na jejich potřeby v oblasti péče o děti. Je určeno klientům ve všech fázích jejich užívání, a to včetně i delšího odstupu od prodělané léčby. Ukazuje se, že vzhledem k mnoha okolnostem mají tito rodiče potíže najít jistotu ve výchově svých dětí, chybí jim rodičovské kompetence a dovednosti a zároveň se obávají kontaktovat běžné poradenské služby.

V řadě případů však bývá dítě motivací k zahájení či nástupu do léčby a právě kvůli dítěti chtějí klienti svůj život změnit a stát se dobrými rodiči. Právě jim se snažíme pomáhat v našem centru pro dítě a rodinu...

Zároveň vyšlo z podnětů spolupráce se všemi spolupracujícími organizacemi v této oblasti. Poskytuje pomoc, poradenství a podporu tedy nejen klientům ve vztahu k jejich dětem, ale také široké odborné veřejnosti při práci s touto cílovou skupinou. Naší snahou je soustředění všech aktivit do jednoho centra, a tím lepší propojení všech zúčastněných.

Nabízené služby pro klienty a jejich děti:

- poradenská linka (telefon, mail)
- krizová intervence v náročných rodinných a rodičovských situacích
- pomoc a podporu rodičovství, péče o děti s odlišnými potřebami
- nácvik a rozvíjení rodičovských kompetencí
- stabilizace rodinného systému a zvládnání výchovy dítěte
- pomoc v obnovení kontaktů biologické matky s dítětem v jiné než vlastní péči vč. spolupráce s dalšími institucemi
- sociálně-právní poradenství, informace, doprovázení
- zprostředkování potřebné odborné služby či vyšetření

Rodiče a jejich děti mohou využít služeb centra v jakékoliv fázi jejich užívání návykových látek, a to kdykoliv během léčby, doléčování i řadu let poté.

Ostatní zařízení

S klienty - rodiči dětí spolupracují také další zařízení SANANIMu, vybrali jsme pro vás ty, kde se navíc pracuje také přímo s dětmi. Při řešení soudních sporů týkajících se dítěte má klientka možnost spolupracovat také s bezplatnou právní poradnou (Právní poradna A.N.O.).